

2BLACKDOT..

“Esasen konu hep 2 nokta arasındadır”

Haftalık Politik ve Jeopolitik Gelişmeler

28 Temmuz 2025

Bu hizmet size **2blackdot** ve **Tema Grup** tarafından ücretsiz verilmektedir. **Bu yazılanlar yatırım tavsiyesi değildir.**

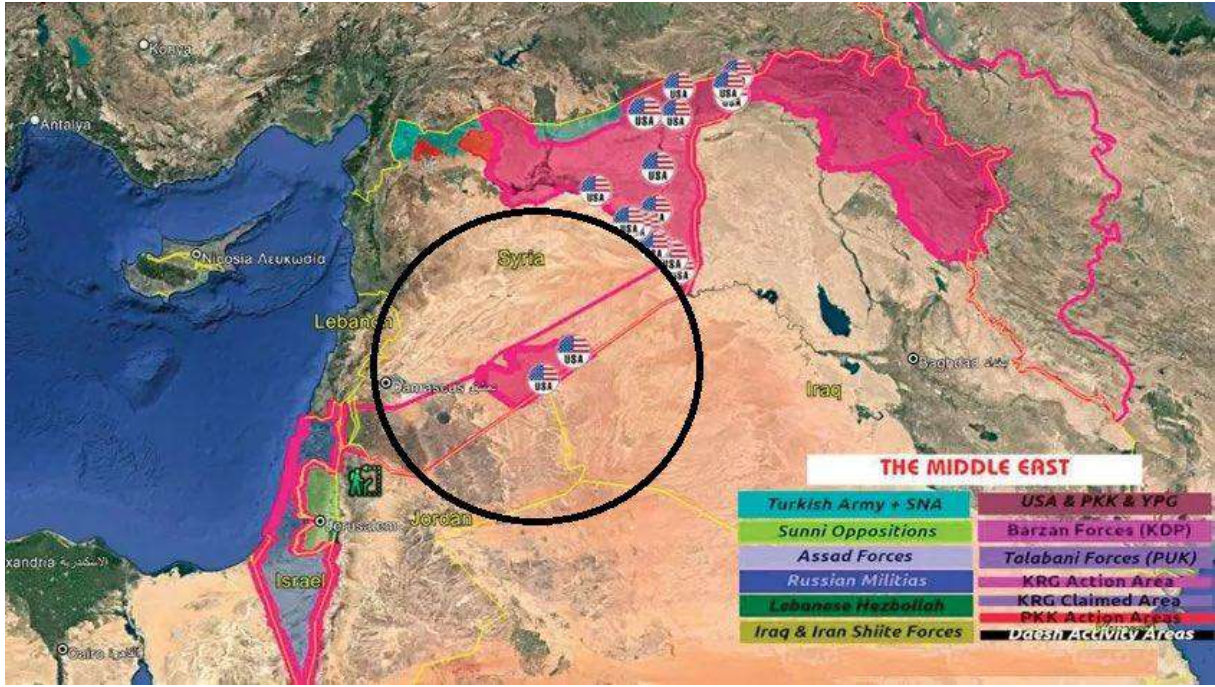
Hazırlayan: Hakan Çalışkantürk

2twoblackdots@gmail.com

<https://www.2blackdots.com>

*** **Yasal Uyarı:***** Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti; a racı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, yatırım ve kalkınma bankaları ile müşteri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde ve yetkili kuruluşlar tarafından kişilerin risk ve getiri tercihleri dikkate alınarak kişiye özel olarak sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler ise genel niteliktedir. Bu yorum ve tavsiyeler mali durumunu z ile risk ve getiri tercihinize uygun olmayabilir. Bu nedenle sadece burada yer alan bilgilere dayanarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir. Gerek bu yayındaki gerekse bu yayında kullanılan kaynaklardaki hata ve eksikliklerden ve bu yayındaki bilgilerin kullanılması sonucundaki yatırımcıların ve/veya ilgili kişilerin uğrayabilecekleri doğrudan ve/veya dolaylı zararlardan, kar yoksunluğundan, manevi zararlardan ve her ne şekil ve surette olursa olsun üçüncü kişilerin uğrayabileceği her türlü zarardan dolayı **2blackdot** ve **Hakan Çalışkantürk** sorumlu tutulamaz.

SURIYE'DE DÜRZİ BÖLGESİ, “DAVUT KORİDORU” VE KÜRESEL GÜÇ MÜCADELESİ

<https://x.com/ruscenter/status/1715691589756928462/photo/1>

Giriş

Suriye'nin güneyinde son dönemde yaşanan çatışmalar ülkenin kırılgan istikrarını yeniden tehdit ediyor. Özellikle **Süveyda ilindeki Dürzi bölgelerinde** 13 Temmuz 2025'te patlak veren şiddetli olaylar, yüzlerce can kaybına ve büyük bir insani krize yol açtı. Bir hafta süren çatışmalar sonunda binlerce **Dürzi ve Bedevi sivilin** yerlerinden olduğu, yaklaşık **128 bin** kişinin göç etmek zorunda kaldığı yolunda resmi kanallardan gelen bilgiler var. Suriye hükümeti, **1500 kadar Bedevi sivil** otobüslerle güvenli bölgelere tahliye ederek çatışma bölgesinden çıkarmış; karşılıklı **rehine takası** ve ateşkes anlaşmaları için çaba sarf ederek insani krizin derinleşmesini önlemek üzere bir dizi tedbir alınmasını sağlamıştır. Bu olaylar, ilk bakışta yerel bir **mezhepsel gerilim** (Dürzi toplumu ile Sünni Bedeviler arasında) gibi görünse de gerilimin ardında bölgesel ve küresel güçlerin rekabetini barındıran daha derin bir stratejik mücadele olduğu yönünde güçlü işaretler bulunmaktadır.

Nitekim **İsrail**, çatışmalar sürerken Süveyda'daki Dürzi nüfusu koruma iddiasıyla bölgeye hava saldırıları düzenlemiş ve fiilen Bedevi milislerle çatışan geçiş hükümeti güçlerini hedef almıştır. Bu gelişme, Suriye'deki bu tür etnik-mezhepsel çatışmaların kendiliğinden ortaya çıkmadığı küresel güç rekabetinin bir yansıması olduğu yönündeki kanaati güçlendirmiştir. Suriye iç savaşının başından bu yana ülkedeki fay hatları (Arap-Kürt, Sünni-Alevi, Dürzi vs.) çoğunlukla **dış müdahalelerle derinleştirilmiş** olduğu ve farklı aktörler tarafından nüfuz mücadelesinin araçları haline getirildiği gerçeği; Süveyda olayları bağlamında ortaya atılan **“Davut Koridoru”** projesiyle birlikte ele alındığında, **İsrail ve diğer bazı güçlerin Suriye'yi parçalama planının eskiden beri bilinen yeni bir bölümünü devreye soktukları anlaşılmaktadır.**

Bu raporda, Suriye'deki mevcut durumu stratejik ve güvenlik perspektifinden kapsamlı biçimde ele alacağız. **Şara hükümetinin** 2024 sonlarında işbaşına gelmesinden bugüne kadarki gelişmeleri ve küresel güç mücadelesinin Suriye'deki yansımalarını inceleyeceğiz. Özellikle güney Suriye'deki **Dürzi bölgesi** ekseninde yaşanan çatışmaları, İsrail'in öne sürülen **“Davut Koridoru” projesini**, ABD'nin Suriye ve SDG (Suriye Demokratik Güçleri) üzerinden planlarını, İran ve diğer aktörlerin rollerini değerlendireceğiz. Ayrıca Irak-Türkiye merkezli **Kalkınma Yolu Projesi** gibi bölgesel girişimlerin Suriye'nin geleceği ve bütünlüğü açısından önemini vurgulayacağız. Türkiye'nin güvenliği bağlamında, Suriye'deki gelişmelerin olası etkilerini ve Türkiye'nin politikalarını da irdeleyerek kapsamlı bir analiz sunacağız.

Suriye İç Savaşı ve Küresel Aktörlerin Rolü (2000-2024)

2000 yılında Hafız Esad'ın ölümünün ardından **Beşşar Esad'ın iktidara gelmesi**, Suriye'de yeni bir dönemi başlattı. 2000'ler boyunca otoriter Baas rejimi altında göreceli istikrar sürse de sosyo-ekonomik sorunlar ve siyasi baskılar

toplumsal hoşnutsuzluğu artırdı. 2011’de başlayan **Arap Baharı gösterileri**, Suriye’de de rejim karşıtı barışçıl protestolarla başladı ancak kısa sürede sert şiddet ve bölünmelerle tam teşekküllü bir **iç savaşa** evrildi.

2012-2014 döneminde çatışma, mezhep ve etnik kimlikler ekseninde derinleşti; ülke fiilen çeşitli parçalara ayrıldı. **Rejim güçleri** (destekçileri İran ve 2015’ten sonra Rusya ile) ülkenin batısını ve merkezi kentleri tutarken, muhalif Sünni Arap silahlı gruplar kuzey ve güney cephelerinde etkin oldu. Aynı dönemde kuzeydoğuda PKK dahil terör örgütleri (PYD/YPG) özerk yönetim inisiyatifini güçlendirdi. 2014’te IŞİD’in ortaya çıkışı, ABD öncülüğündeki koalisyonun Suriye’ye müdahil olmasını hızlandırdı. **ABD**, bir yandan IŞİD’e karşı **SDG** çatısı altında YPG öncülüğündeki terör örgütlerini destekleyerek Suriye’nin doğusunda nüfuz kurdu; diğer yandan başlangıçta bazı muhalif gruplara da lojistik destek sağladı. **İsrail** ise savaşın ilk yıllarından itibaren Suriye’deki istikrarsızlığı yakından takip ederek, özellikle **İran-Hizbullah ekseninin güçlenmemesi** için zaman zaman Şam yakınlarına ve İran bağlantılı hedeflere hava saldırıları düzenlemeye devam etti.

2015 sonrası **Rusya’nın askeri müdahalesi**, rejimin birçok cephede üstünlük sağlamasını ve büyük kentlerin yeniden Şam kontrolüne geçmesini sağladı. 2018’e gelindiğinde savaşın aktif sıcak çatışma evresi büyük ölçüde azalırken, Suriye toprakları kabaca üçe bölünmüş durumdaydı: **1) Rejim ve müttefiklerinin kontrolündeki batı ve iç kesimler, 2) HTŞ’nin bulunduğu kuzeybatı (İdlib ve Fırat Kalkanı bölgeleri), 3) ABD destekli SDG’nin kontrol ettiği kuzeydoğu (Fırat’ın doğusu)**. Bu fiili bölünmüşlük, Suriye’de **küresel ve bölgesel güçlerin nüfuz alanlarını da yansıtan** bir tablo ortaya çıkardı. Bir yanda Rusya-İran destekli merkezi hükümet, öte yanda ABD himayesindeki terör örgütleri, **İsrail** de fiilen Golan’daki askeri varlığını tahkim etmesi (ABD’nin desteğiyle Golan’ı ilhakını meşrulaştırma girişimleri) bu denklemin parçası oldu.

Savaşın yıkıcı sonuçları karşısında uluslararası toplum, BM Güvenlik Konseyi 2254 sayılı kararı çerçevesinde bir **siyasi geçiş süreci** çağrısı yaptı. Ancak yıllarca müzakereler sonuçsuz kaldı. **2023-2024’te ise bölgede yeni bir diplomatik ivme** gözlemlendi: Suriye’nin Arap dünyası ile ilişkilerinde yumuşama (Arap Birliği’ne üyeliğin 2023’te iadesi), Türkiye’nin Şam’la Rusya aracılığıyla temasları, İran-Suudi normalleşmesi gibi gelişmeler Suriye krizine yönelik bir çözüm zemini hazırladığı görülse de **2024 sonlarında** taraflar arasında bir **geçiş hükümeti** kurulması konusunda istenilen ölçüde anlaşma sağlanamadı. Bu bağlamda Aralık 2024’te Şam’da başlayan yeni dönemde, **Ahmed (Faruk) el-Şara** liderliğinde bir **“Suriye Geçiş Hükümeti”** kuruldu. Bu hükümette rejim ve muhalefet temsilcilerinin belli formüllerle yer aldığı, uluslararası toplum (Rusya, Türkiye, ABD, Arap ülkeleri vs.) tarafından desteklenen bir geçiş sürecinin başladığı anlaşılmaktadır. Nitekim Türkiye Dışişleri Bakanı Hakan Fidan da **“geçtiğimiz yılın 8 Aralık’ında Suriye’de yeni bir dönem başladı”** diyerek Şara liderliğindeki yönetimin kurulmasını haklı olarak **tarihi bir fırsat** olarak nitelemiştir.

Geçiş hükümetinin öncelikli hedefi, **ülkenin egemenliğini yeniden tesis etmek, tüm silahlı grupları merkezi otoriteye entegre etmek ve istikrarı sağlamak** olarak öne çıkıyor. Bu kapsamda Şara yönetimi, kuzeydoğudaki SDG ile de müzakereler yürüttü. Ocak 2025’te **Şam yönetimi ile SDG/YPG arasında** bir anlaşmaya varıldığı, YPG’nin belirli bir takvim içinde **silahları bırakıp kendini feshedeceği ve** unsurlarının Suriye ulusal ordusuna katılacağı yönünde gerçekliği tartışmalı iddialar basına yansıdı. Dışişleri Bakanı Hakan Fidan da Mart 2025’te yaptığı bir açıklamada, **Şam yönetimiyle YPG arasında varılan anlaşmayı** Türkiye’nin yakından izlediğini ve bu anlaşma konusunda bazı endişelerini Suriyeli muhataplarına ilettiklerini belirtmiştir. **Ahmed Şara yönetimi**, terör örgütleriyle bağlantı içinde olmayacağı ve komşu ülkelere tehdit oluşturmayacağı yönünde komşularına taahhütlerde bulunmuştur. Bu taahhüt İsrail’i de kapsamakta olup Şara yönetiminin İsrail’e karşı düşmanca bir politika izlemediği yönünde bir kanaat mevcuttur.

Ancak Suriye’de on yılı aşkın süredir devam eden vekalet savaşlarıyla oluşan güvensizlik ortamı, yeni geçiş hükümetinin otoritesini pekiştirmesini zorlaştırmaktadır. Tam da bu zeminde, **2025 Temmuz’unda patlak veren Süveyda krizi**, Suriye’nin güneyinde yeni bir güç mücadelesinin alevlendiğini gösterdi.

Süveyda Olayları: Dürzi Bölgesindeki Çatışmalar ve Anlamı

Süveyda vilayeti, Suriye’nin güney ucunda, ağırlıklı olarak **Dürzi azınlığın** yaşadığı dağlık bir bölgedir. İç savaş boyunca Süveyda, Dürzi toplumunun Esad rejimiyle mesafeli ama çatışmasız duruşu sayesinde görece sakin kalmış ne muhalif isyanın ne de radikal grupların ciddi nüfuz kurabildiği bir bölge olmuştur. Ancak 2023 sonrasında Suriye genelindeki geçiş süreci ve iktidar boşluğu ortamında, Süveyda’da da güvenlik zafiyetleri ve **yerel milislerin güç mücadeleleri** ortaya çıkmıştır. 13 Temmuz 2025’te bölgede patlak veren şiddet, **Dürzi milis güçleri ile komşu Sünni Bedevi aşiretlerden silahlı gruplar** arasında hızla tırmanan çatışmalara dönüşerek; Çatışmalar sırasında **ağır silahlar**, havan topları ve makineli tüfekler kullanılmış; köy yollarının kesildiği, bazı ev ve köylerin ateşe verildiği; Dürzi ve Bedevi sivilere karşı karşılıklı **hedefli saldırılar** yapıldığı bildirilmiştir.

Çatışmalar yaklaşık bir hafta sürmüş ve **yüzlerce can kaybına** yol açmıştır. Dürzi toplumu mensuplarına yönelik saldırı haberleri karşısında Dürzi milisler de sert misillemeler yapınca, vilayet genelinde **insani kriz** baş göstermiştir. BM verilerine göre bir hafta içinde **128 bini aşkın kişi** evlerini terk etmek zorunda kalmıştır. Suriye geçiş hükümeti,

bölgeye takviye güvenlik güçleri sevk ederek bir **güvenlik kordonu** oluşturmuş ve **kırılğan bir ateşkes** sağlandığını ilan etmiştir. Ardından, çatışma hattında kalan Bedevi sivillerin tahliyesi amacıyla Süveyda'ya otobüsler gönderilmiş; **21 Temmuz 2025 itibarıyla 1200'den fazla aile** güvenli biçimde bölgeden çıkarılarak Ürdün sınırındaki Der'a ilinde geçici kamplara yerleştirilmiştir. Suriye İçişleri Bakanı Ahmed el-Dalati, bu adımın hem sivilleri korumak hem de yerinden edilen Dürzi ailelerin de geri dönebileceği bir uzlaşma zemini oluşturmak amacı taşıdığını açıklayarak bölgesel ve yerel güvenliği önceleyen bir yaklaşım sergilemiştir.

Süveyda'daki çatışma, yüzeyde **Dürzi vs. Bedevi** etnik-mezhepsel gerilimi gibi görünse de *arka planda daha geniş bir güç mücadelesinin parçası* olarak okunmasına dair pek çok göstergeyi bünyesinde barındırmaktadır. Geçiş hükümeti yetkilileri, olayların **provoke edildiğini** ve Suriye'yi istikrarsızlaştırmayı amaçlayan dış unsurların rolü olduğunu vurgulamıştır. Nitekim Dışişleri Bakanı Hakan Fidan, İsrail'in Suriye'de **“provokasyon politikası”**¹ izleyerek etnik-mezhepsel çatışmaları körüklediğini, bunun İsrail'in kendi güvenliği için bile ters tepecek bir strateji olduğunu belirtmiştir. Gerçekten de İsrail hükümeti özellikle Netanyahu döneminde, komşu ülkeleri zayıf ve iç karışıklık içinde tutarak İsrail'e yönelik tehditleri minimize etme yaklaşımını benimsemiştir. Bu bağlamda Suriye'nin güneyindeki Dürzi isyanının, İsrail'in bölgede **“böl ve yönet”** stratejisine hizmet ettiğine dair yaygın bir kanaat var.

İsrail'in çatışmalardaki rolü de bu kanaati güçlendirmiştir. Çatışmalar sürerken **14-16 Temmuz 2025** tarihlerinde İsrail Hava Kuvvetleri, Süveyda çevresinde ve hatta Şam yakınlarındaki bazı askeri hedeflere bir dizi hava saldırısı düzenlemiştir. İsrail resmî açıklama yapmasa da bölgeden gelen bilgiler, İsrail jetlerinin Dürzi milislerle çatışan Bedevi gruplara **hava desteği sağladığı** yönündedir. Euronews'in haberine göre İsrail, Dürzilerin çoğunlukta olduğu Süveyda'ya onlarca sorti yaparak çatışmada **“fiilen Bedevilerin yanında yer alan”** grupları vurmuştur. İsrail'in hedef aldığı bu unsurlar haberde **“geçici hükümet güçleri”** olarak tanımlansa da burada kastedilen muhtemelen geçiş hükümetine muhalif yerel unsurlar veya İsrail'in müttefiki konumunda gördüğü Bedevi milisleri destekleyen farklı silahlı aktörlerdir. Nitekim çatışmanın sonlarına doğru, Bedevilerin elinde tuttuğu bazı **Dürzi rehinelere** bırakılması karşılığında Bedevi savaşçıların vilayeti terk etmesi şartıyla bir anlaşmaya varıldığı bildirilmiştir. Sonuçta Ürdün, Suudi Arabistan ve Türkiye gibi bölge ülkelerinin arabuluculuğuyla bir **ateşkes** sağlanmış; İsrail ve Suriye geçiş hükümeti de dolaylı olarak ateşkese riayet etme konusunda uzlaşmıştır.

Süveyda olaylarının önemli bir yönü de **Dürzi toplumunun tutumudur**. Dürziler tarihsel olarak Suriye'de ayrı bir azınlık kimliğiyle var olmuş ne Sünni çoğunluğun ne de Alevi rejimin tam müttefiki olmamıştır. İç savaş sırasında Esad rejimine karşı ne toplu isyan ettiler ne de muhalif kampta aktif oldular, daha çok kendi bölgelerini savunmaya odaklandılar. Esad'ın düşüşüyle oluşan yeni düzende ise Dürzi ileri gelenleri, **ülkenin bütünlüğü içinde özerklik talebi** ile **tam ayrılık** arasında ikilem yaşamaktadır. Süveyda'daki ruhani lider **Şeyh Hikmet el-Hicri**,² son çatışmalar sırasında uluslararası toplumdan **Dürziler için koruma** talep etmiş ve dikkat çekici biçimde, **Dürzi bölgeleriyle Suriye'nin kuzeydoğusundaki Kürt bölgelerini bağlayacak bir yol açılması** çağrısında bulunmuştur. Bu talep, Dürzilerin geleceğini Şam'dan ziyade kuzeydeki terör örgütleriyle ittifak yaparak güvence altına alma arayışında olabileceğini gösteriyor. Batılı diplomatik kaynaklar, Hicri'nin dile getirdiği bu talebin İsrail'in kurmaya çalıştığı **“Davut Koridoru”** projesiyle birebir uyumlu olduğunu rapor etmişlerdir. Yani Dürzi liderliğinin bir kanadı, İsrail destekli senaryoya açık kapı bırakmaktadır.

Öte yandan, Süveyda'daki çatışmalara Dürzi toplumunun geneli temkinli yaklaşmıştır. Birçok Dürzi kanaat önderi, Şara liderliğindeki geçiş hükümetine şans tanınması ve sorunların diyalogla çözülmesi gerektiğini savunmuştur. Nitekim Dürzi nüfusun büyük bölümü, **Esad ailesinin despot yönetiminin son bulmasını** olumlu karşılarken, yeni dönemde İslamcı unsurların etkisinden endişe duysalar da meseleleri görüşmeyle çözmeye yatkın olduklarını beyan ettiler. Geçiş hükümeti lideri **Ahmed el-Şara** da çatışmalar sırasında halka seslenerek **“Süveyda'ya kimin yöneteceği sorununun mezhep savaşına dönüştürülmesine izin vermeyeceğiz”** mesajı vermiştir. Şara, Dürzi ruhani lider Hicri'ye bağlı silahlı grupları açıkça eleştirerek Dürzi toplumuna **ulusal birlik çağrısı** yapmış ve sivillere yönelik saldırıların faillerinin mutlaka hesap vereceğini taahhüt etmiştir. Yani Şara yönetimi, Dürzi toplumunu Suriye bütünlüğü içinde tutmaya kararlı bir tutum sergilemiştir.

Özetle, Süveyda'daki Dürzi-Bedevi çatışması sadece yerel etnik gerginlik olmayıp, **“Suriye'nin güneyinde kim güç kazanacak?”** sorusunun cevabı için küresel ve bölgesel aktörlerin de müdahil olduğu bir mücadeledir. Bu mücadelede İsrail, Dürzileri kendi tarafına çekmeye çalışırken; Suriye geçiş hükümeti ve destekçileri (Türkiye, Ürdün, Suudi Arabistan gibi) ülkenin bölünmesini önleme çabasındadır. İşte **“Davut Koridoru”** kavramı tam da bu noktada ortaya çıkmaktadır.

¹ Bir devletin, siyasi grubun veya aktörün, hedef aldığı bir kişi, grup veya ülkeyi kışkırtarak istenilen bir tepkiyi vermeye zorlaması ya da toplumsal veya siyasal tansiyonu bilinçli olarak yükseltmesi anlamına gelir. Bu politika genellikle stratejik amaçlarla yürütülür.

² Şeyh Hikmet Selman el-Hicri (d. 9 Haziran 1965) Suriye'deki Dürzi cemaatinin üç ruhani liderinden biri olan, Venezuela doğumlu bir dini liderdir. Ailesiyle birlikte Suriye'ye döndükten sonra hukuk eğitimi aldı (Şam Üniversitesi, 1985–1990), 1998'de Süveyda'nın Kanavat köyünde yerleşti ve 2012'de ağabeyi Ahmed el-Hicri'nin trajik ölümü üzerine Dürzi liderliğini devraldı. İsrail ile ilişkisi, çoğu Suriye dışı gözlemci tarafından “koruma” meselesinin ötesinde stratejik bir ittifak olarak yorumlanıyor.

Davud Koridoru: İsrail'in Sessiz Genişleme Planı

“Davut Koridoru”: İsrail'in Stratejik Planı ve Amaçları

<https://www.fokusplus.com/orta-dogu/davud-koridoru-israilin-sessiz-genisleme-planı>

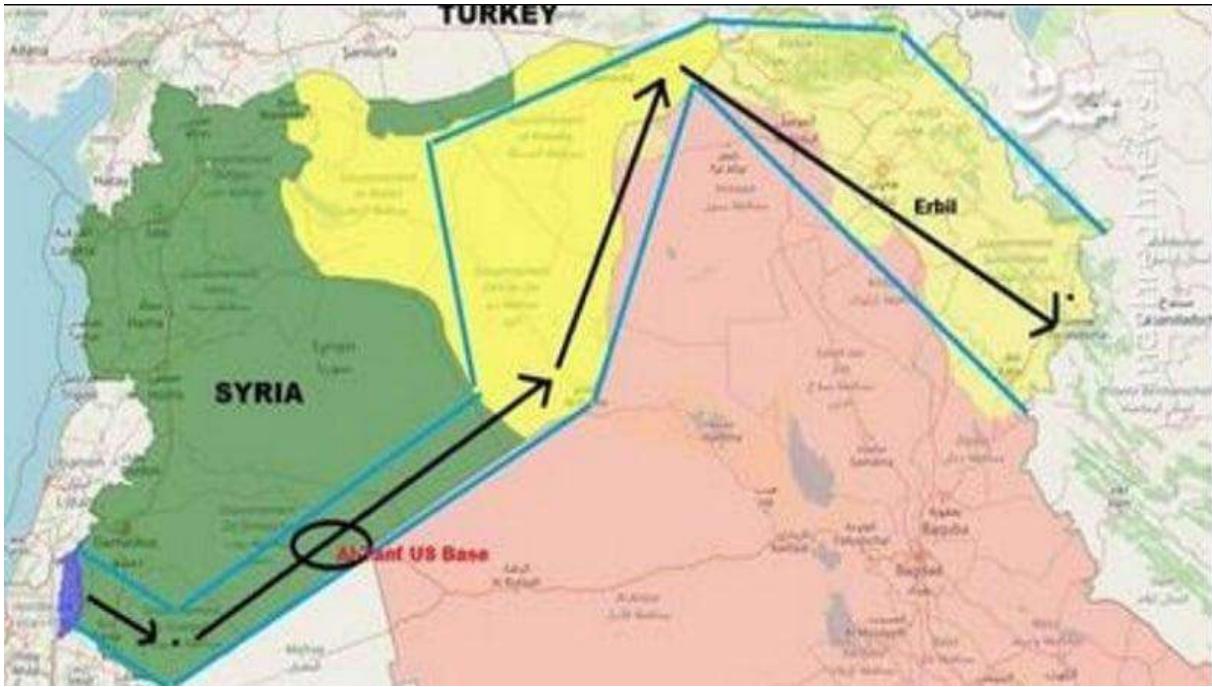
Son çatışmalarla gündeme gelen **Davut Koridoru** tabiri, aslında daha önce dile getirilmiş bir stratejik projeyi ifade ediyor. **Davut Koridoru**, **İsrail'in Suriye toprakları üzerinden kendine müttefik bir hat oluşturma projesidir**. Bu hat, **İsrail'in kontrolündeki Golan Tepeleri'nden başlayarak** güney Suriye'deki **Dürzi bölgesi Süveyda'dan geçecek** ve Suriye'nin kuzeydoğusundaki **SDG kontrol alanlarına** ulaşacaktır. Yani İsrail, Suriye'yi boydan boya kateden bir nüfuz koridoruyla **Kuzey ve Doğu Suriye** ile fiilen komşu olmayı hedeflemektedir. Koridorun adı “Davud” (İbranice Davut) konularak, hem tarihi-biblik³ bir göndermeyle İsrail'in bu bölgedeki kadim hak iddialarına vurgu yapılmakta hem de politik bir mesaj verilmektedir. “Kral Davud” figürü⁴, İsrail'in Orta Doğu'daki meşruiyet iddiasının ve yayılmacı ideolojisinin sembollerinden biri olarak görülmekte. Dolayısıyla bu ismin seçiminin, projenin **dini-mistik bir misyonla** da ilişkilendirildiğini akla getirmektedir.

³ Kutsal kitaplarda (özellikle Eski Ahit ve Yeni Ahit'te) geçen olayların tarihsel gerçekliğiyle ilgilenen yaklaşım.

⁴ İsrail açısından “Kral Davud” figürü hem tarihsel hem de sembolik olarak ulusal kimliğin ve dini meşruiyetin temel taşlarından biridir. Yahudi geleneğinde Davud, Tanrı tarafından seçilmiş bir kral ve Kudüs'ü İsrail'in başkenti yapan lider olarak kabul edilir. Kudüs'teki “Davud Şehri” arkeolojik kazıları ve “Davud'un Soyusu”ndan Mesih beklentisi, onun tarihsel ve eskatolojik önemini pekiştirir. Modern İsrail devleti için ise Davud hem birliği sağlayan kurucu lider hem de Tevrat'ta yer alan ideal yönetici modelidir. Bayraktaki Davud Yıldızı (Magen David), bu sembolizmin çağdaş bir ifadesidir ve onun figürü hem dini hem de ulusal aidiyetin kutsal geçmişe dayandığını göstermek için kullanılır.

Stratejik açıdan bakıldığında, Davut Koridoru İsrail'in uzun vadeli güvenlik doktrininde **savunmadan taarruza geçen** bir jeopolitik hamlenin yayılma vektörünü temsil etmektedir. Bugüne dek İsrail, düşman gördüğü çevre ülkelerden (Suriye, Lübnan, Irak, İran) kaynaklı tehditleri uzak tutmak için "önleyici vuruşlar" ve tampon bölgeler stratejisi gütmüştür. Ancak Davut Koridoru ile hedeflenen, **Suriye'nin güneyinden Irak'a ve oradan da İran sınırına uzanan** bir nüfuz hattı tesis ederek İsrail'in bölgedeki derinliğini arttırmaktır. Bu koridor sayesinde İsrail, hem **Suriye'yi ikiye bölecek** bir jeopolitik gerçeklik yaratabilecek hem de **İran'ın Lübnan'a uzanan kara bağlantısını** (Şii Hilali) kesebilecektir. İsrail'in Orta Doğu'yu Davut Koridoru üzerinden yeniden şekillendirmek istemesi tesadüf değildir; bu proje "**Büyük İsrail (Arz-ı Mev'ud) Projesi**" adı verilen ideolojik-stratejik hedefin bir parçasıdır.

"**Büyük İsrail Projesi**", radikal Siyonist ideolojide İsrail'in sınırlarını Nil'den Fırat'a kadar genişletme ülküsüne dayanmaktadır. Elbette bu hedef doğrudan toprak ilhaki şeklinde değil, daha çok çevre ülkelerin **parçalanarak küçültülmesi** yoluyla kendi nüfuz alanını genişletme şeklinde anlaşılmalıdır. 1982 tarihli ünlü **Oded Yinon⁵ Planı**, bu stratejiyi açıkça tavsiye etmiştir: İsrail'in komşusu olan Arap ülkeleri, etnik-mezhepsel fay hatları boyunca bölünmelidir (Irak'ın Şii, Sünni, Kürt; Suriye'nin Alevi (Nusayri), Sünni, Kürt, Dürzi bölgelere ayrılması gibi). Böylece ortaya çıkacak küçük ve zayıf devletçikler İsrail için tehdit olmaktan çıkacak, İsrail de bölgenin hâkim gücü olarak kalabilecektir. İsrail'de özellikle sağcı-Evanjelist çevreler bu vizyonu desteklemektedir ve ABD'de de Evangelist lobiler İsrail'in bu yayılmacı politikalarına koşulsuz destek vermektedir.

https://parstoday.ir/tr/news/west_asia-i279750

Davut Koridoru, işte bu kapsamda İsrail'in komşu ülkeleri bölme planının Suriye ayağı olarak değerlendirilebilir. Koridorun başında Dürziler, sonunda ise Kürtler yer almaktadır. İsrail uzun süredir Suriye'nin güneyindeki **Dürzileri koruyup kollayarak** onları potansiyel müttefik haline getirmeye çalışmaktadır. Dürzi toplumu, Golan Tepeleri'nde ve İsrail içinde de varlık gösterdiğinden İsrail'le tarihsel bağları olan bir azınlıktır. İsrail, Suriye Dürzilerini himaye ederek güneyde bir İsrail yanlısı entite oluşmasını teşvik etmektedir. Koridorun diğer ucu olan kuzeydoğuda ise **SDG** bulunmaktadır. İsrail, Suriye savaşının başından beri Suriye Kürtlerine diplomatik ve gizli destek vermiş, hatta bazı üst düzey İsrailli yetkililer Kuzey Suriye'de kurulacak bir Kürt devletçliğini olumlu karşıladıklarını ima etmişlerdir. Çünkü böyle bir oluşum hem Suriye'yi zayıflatır hem de İran'ın Akdeniz'e uzanan hattını keser. İsrail, Suriye'nin güneyinde Dürzileri, kuzeyinde ise Kürtleri destekleyerek merkezi otoriteyi felç etmeye çalışmaktadır.

Davut Koridoru'nun hayata geçebilmesi için öncelikle **Suriye'nin güneyinin İsrail nüfuzuna girmesi** gerekir. Bu da Süveyda merkezli bir Dürzi özerk bölgenin fiilen ayrışmasıyla mümkündür. İsrail'in Süveyda olaylarına bu denli müdahil olması, bu **olmazsa olmaz ilk adımı** gerçekleştirme isteğinden kaynaklanıyor. Gerçekten de İsrail'in Dürzileri koruma bahanesiyle askeri müdahalede bulunması, bölgede kendi lehine **tarihi bir hamle** yapma girişimidir. İsrail bu sayede, bir yandan uluslararası toplumu "**Dürzileri soykırımdan kurtarıyoruz**" diye ikna etmeye çalışıp **Golan Tepeleri üzerindeki tartışmaları unutturmaya** hedeflerken, diğer yandan da **fiili bir jeopolitik realite** oluşturarak **güney Suriye'nin kontrolünü** ele geçirmeye yönelmektedir. Eğer bunda başarılı olursa, Golan

⁵ Oded Yinon, 1982 yılında *Kivunim* (yani *Directions*) adlı dergide yayımlanan "A Strategy for Israel in the 1980s" başlıklı makalenin yazarıdır. Kendisi, İsrail Dışişleri Bakanlığı'nda görev yapmış ve aynı zamanda *Jerusalem Post* gazetesi için de yazarlık yapmış eski bir gazetecidir. Jonathan Cook ve bazı akademik yazarlar, Yinon yazısının ABD Neo-muhafazakâr politikalarıyla bağlantılı olduğunu, özellikle 2003 Irak işgali gibi olaylara "stratejik bir arka plan" sağladığını öne sürer.

Tepeleri'ndeki işgalini dünya gündeminin arka planına itip yeni statükoyu kabullendireceğine inanan İsrail koridorun devamında, yani planın ikinci aşamasında ise **Suriye'nin kuzeyindeki Kürt bölgesi** hedef alacağı yönünde öngörüler mevcut. İsrail, güneyde Dürzi koridorunu tesis ettikten sonra kuzeyde de benzer şekilde bir **Kürt koridoru** oluşturmayı amaçlamaktadır. Aslında halihazırda Suriye'nin kuzeydoğusunda, **Fırat'ın doğusunda** SDG kontrolünde geniş bir alan (Cezire ve Fırat bölgeleri) mevcuttur. Ancak bu bölgenin kalıcı ve bağımsız bir yapıya kavuşması hem Suriye devletinin bütünlüğüne hem de bölge dengelerini tamamen değiştirecek tehlikeli bir hamle. İsrail, muhtemel bir Şam-SDG uzlaşmasını kendi çıkarlarına aykırı görüyor. Nitekim Hakan Fidan, İsrail'in Suriye içinde bölücü unsurları desteklemeye devam ettiğini, özellikle **PKK/YPG varlığının sürmesini teşvik ettiğini** dile getirmiştir. Türkiye'nin arabuluculuğuyla Suriye geçiş hükümeti ve SDG arasında varılan entegrasyon anlaşmasının, İsrail tarafından tehdit olarak algılandığı ve bozmaya çalışılabileceği Türk yetkililerce ifade edilmiştir. Zira eğer SDG rejime entegre olur ve kuzeydoğuda Şam otoritesi yeniden tesis edilirse, **Davut Koridoru projesi başlamadan biter**. Bu yüzden İsrail yönetimi (özellikle Netanyahu hükümeti), Suriye'de **"bölgesel kaos"** ortamının sürmesini ve terör örgütlerinin ayrı bir silahlı güç olarak kalmasını arzulamaktadır.

Herhangi bir şüpheye mahal bırakmaksızın ifade etmek gerekir ki Davut Koridoru **İsrail'in bölgesel güvenlik ve hegemonya stratejisinin bir parçasıdır**. Yukarıda belirtilenler paralelinde bu stratejinin hedefleri şöyle özetlenebilir:

- **Suriye'yi parçalamak ve zayıf düşürmek:** Dürzi ve Kürt bölgelerini merkeze karşı özerkleştirerek Şam'ın ülke üzerindeki kontrolünü kalıcı biçimde zaafa uğratmak. Bu sayede hem **Suriye'nin bütünlüğü** bozmak hem de **Şam'daki İran nüfuzu** geriletmek.
- **İran-Lübnan (Hizbullah) koridorunu kesmek:** Suriye'nin doğusunda kurulacak İsrail yanlısı bir hat, İran'ın Irak üzerinden Suriye ve Lübnan'a silah/lojistik aktarım güzergâhını engelleyecektir. Böylece **Hizbullah'ın Suriye ve Lübnan'daki etkinliği** azaltılabilecek, İsrail'in kuzey cephesi rahatlayacaktır.
- **Doğal kaynakları ve suyu kontrol etmek:** Suriye'nin petrol ve gaz kaynaklarının %90'ı kuzeydoğudadır. Davut Koridoru sayesinde İsrail, Fırat'ın doğusundaki bu zenginliklere erişim sağlayabilir. İran kaynaklı **Tesnim Haber Ajansı'nın** analizine göre İsrail, Amerikan üslerinin yardımıyla Tanf bölgesinden Fırat Nehri'ne doğru güvenli bir hat oluşturarak ilerlemeyi ve Fırat havzasına ulaşmayı planlamaktadır. Bu senaryonun gerçekleşmesi durumunda İsrail, hem Suriye'nin su kaynaklarının ciddi bir kısmını (Güney Suriye'deki nehirler ve göller – ki halihazırda son aylarda İsrail bu bölgede 6 önemli su kaynağını kontrol altına almış durumdadır) ele geçirebilir, hem de doğudaki petrolü elde edebilir. **İsrail'in Suriye'nin su kaynaklarının %30'una hakim olma yolunda ilerlediği** stratejik bir gerçek olarak ortada durmaktadır.
- **Kürt müttefiklerle denize çıkış sağlamak:** Davut Koridoru aynı zamanda İsrail'in bölgedeki **Kürt oluşumlarla doğrudan bağlantı kurması** demektir. Bu sayede İsrail, Kuzey Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (KBY) ve Suriye'nin kuzeydoğusundaki SDG ile karadan bütünleşik bir hat yakalayacak, bu hat üzerinden petrol-doğalgaz ticareti yapabilecektir. Hatta Tesnim'in analizinde, **Türkiye'ye ihtiyaç duymadan** KBY petrolünün karadan İsrail'e taşınabileceği, böylece İsrail'in enerji güvenliğini artıracığı vurgulanıyor. Bu nokta, **"ABD'nin Davut Koridoru üzerinden sözde Kürdistan'ı denize çıkarmayı hedeflediği"** şeklindeki iddialarla da örtüşmektedir. Zira İsrail ile kara bağlantısı kurabilen bir Kürt entitesi, fiilen **Akdeniz'e (İsrail limanlarına) çıkış** olanağı bulacaktır. Bu, "denize çıkış" meselesinin bir boyutudur. Bir diğer boyutu da olası bir **Akdeniz boru hattı** projesidir: Irak ve Suriye petrolünü, belki ileride İran'ın Huzistan petrolünü bile, İsrail üzerinden Akdeniz'e taşıyacak bir hat kurulması hedeflenebilir. Bu, Türkiye'nin Ceyhan hattına alternatif ve Türkiye'yi by-pass eden bir enerji koridoru anlamına gelir.
- **Türkiye'yi çevrelemek:** İsrail'deki stratejistler, Davut Koridoru'nun aynı zamanda **Türkiye'nin güneyden kuşatılması** anlamına geleceği gözardı edilmemelidir. Koridor sayesinde kuzeyde PKK/PYD, güneyde Dürzi gruplar üzerinden Suriye'nin iki ucunda nüfuz tesis edilerek, **Türkiye'nin Suriye politikaları baskı altına alınabilir**. Bu tür bir jeopolitik kuşatma, Türkiye'nin güvenlik mimarisini zayıflatabileceği gibi, Doğu Akdeniz'deki enerji projeleri ve askeri manevra alanlarını da kısıtlayabilir. Yani Davut Koridoru gerçekleşirse, sadece Suriye değil **Türkiye'nin güvenlik mimarisi ve yakın çevre güvenlik etkileşimleri konusunda yeni hamleler gerektiren bir döneme girilebilir**.

Yukarıdaki maddeler, Davut Koridoru projesinin neden başta İsrail ve belki kısmen ABD-İngiltere gibi müttefikleri tarafından cazip görülebileceğini açıklamaktadır. Ancak bu projenin hayata geçmesi, elbette ki diğer aktörlerin tepkisine ve sahadaki güç dengesine bağlıdır. Suriye'nin güneyinde İsrail lehine bir statü değişikliği, **İran, Rusya ve hatta Arap ülkelerinin** tepkisini çeker. Nitekim Temmuz 2025'teki Süveyda krizi sırasında **Suudi Arabistan, Ürdün, Mısır, BAE** gibi ülkeler açık biçimde Dürzi isyanını ve İsrail'in Suriye'ye saldırılarını eleştirmiştir. Bu ülkeler, Suriye'nin yeni hükümetine destek vererek ülkenin toprak bütünlüğünden yana tavır almışlardır. Bu noktada küresel güçlerden **ABD'nin pozisyonu** önem kazanmaktadır.

ABD'nin Suriye Stratejisi ve SDG Faktörü

<https://www.veryansintv.com/abd-davut-koridorunun-dugmesine-basti>

ABD, Suriye iç savaşına ilk aşamada “**Esad’ı devirmek**” amacıyla dahil olmuş, ancak 2014 sonrası önceliğini IŞİD’le mücadeleye kaydırmıştır. Bu süreçte ABD, Suriye’de **SDG (Suriye Demokratik Güçleri)** adı altında terör örgütlerinden oluşan bir ortak oluşturdu. SDG’nin belkemiğini oluşturan YPG, Suriye Kürtlerinin silahlı gücü olmakla birlikte bünyesinde bazı Arap ve Süryani unsurları da barındırıyordu. ABD desteğiyle SDG, 2015-2019 arasında Fırat’ın doğusunda **Cezire, Kobani, Tel Abyad, Menbic, Rakka, Deyrizor** gibi geniş bölgeleri kontrol altına aldı. Savaşın aktif safhasının bitmesinin ardından ABD, Suriye’de yaklaşık 900 askerlik bir kuvvet bırakarak **SDG kontrol bölgelerini koruma** siyasetine geçti. ABD’li yetkililer açıkça “**Suriye’nin doğusundaki petrolün IŞİD’in eline geçmemesi için**” orada kaldıklarını söylediler de (ki bu laboratuvar örgütün kuruluşunun amaçları çok açıktır) gerçekte bu petrol sahalarının (Rümeylan, Deyrizor’daki Ömer sahası vb.) **Şam ve İran’ın erişimine kapalı tutulması** stratejinin parçasıydı. Bu durum, **Doğu Fırat’ın zengin enerji kaynaklarının** Şam yönetimine bir koz olmasını engellerken, ABD’ye ve dolaylı olarak SDG’ye bir gelir ve pazarlık gücü sağladı.

ABD’nin Suriye’nin geleceğine dair vizyonu hiçbir zaman net bir şekilde açıklanmamışsa da, **Suriye’de kalıcı bir bölünme** veya en azından zayıf bir federatif yapı ABD’nin çıkarına olarak görülmüştür. Bunun bir nedeni **İran’ın nüfuzunu sınırlamak**sa, diğeri de **Rusya’ya baskı unsuru** yaratmaktır. Trump yönetimi döneminde ABD askerlerini çekme kararı alınmışsa da, Pentagon ve dış politika kurumu Suriye’den tamamen çıkmanın **Rusya-İran eksenine koz vereceği** endişesiyle bu kararı törpüledi. Sonuçta Biden yönetimi de dahil olmak üzere ABD, Suriye’nin doğusunda SDG ile ortaklığını sürdürdü ve aynı gerekçelerle sürdürmeye devam ediyor.

ABD’nin Suriye’deki terör örgütlerine desteği, **Türkiye ile ciddi bir gerilim konusu** oldu. Zira Türkiye, SDG’nin belkemiği YPG’yi PKK’nın uzantısı ve terör örgütü olarak görüyor. 2016’dan itibaren Türkiye, Suriye kuzeyine üç büyük askerî harekât (Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı, Barış Pınarı) düzenleyerek **Suriye’nin kuzeyinde bir “terör koridoru” oluşmasını** engelledi. Bu harekât neticesinde Türkiye, Suriye’nin kuzeyinde bazı kritik bölgeleri (Cerablus-Azez hattı, Afrin ve Tel Abyad çevresi) SDG’den alıp kendi desteklediği muhaliflerin kontrolüne verdi. Böylece Irak sınırından Akdeniz’e uzanan kesintisiz bir terör koridoru ihtimalini fiziken baltaladı. Ancak Fırat’ın doğusunda **Haseke-Rakka-Deyrizor hattı** SDG’nin elinde kalmaya devam etti.

ABD, **Davut Koridoru** konusunda doğrudan bir açıklama yapmamış olsa da **Amerikan varlığı olmasa böyle bir projenin düşünülemeyeceği açıktır**. İsrail’in Davut Koridoru hamlesinde en kritik nokta Tanf’taki **ABD üssü ve kontrol sahasıdır**. Suriye, Ürdün ve Irak sınırlarının kesiştiği Tanf bölgesinde 2016’dan beri Amerikan özel kuvvetleri konuşlu ve burada **Magavir es-Savra** adlı bir Suriyeli muhalif grubu eğitmektedir. Burası stratejik olarak, **Şam-Bağdat otoyolunun** ortasında yer alır ve İran’ın karadan Suriye’ye ulaşma koridorunu keser. İsrail, Davut Koridoru hamlesinde “**Tanf’taki Amerikan üslerinin yardımıyla kuzeye doğru ilerleyerek güvenli bir rota oluşturmayı**” planlamaktadır. Yani İsrail’in Suriye’nin güneydoğusundan Fırat’a uzanması, ancak **ABD’nin himayesinde** gerçekleşebilir. Dolayısıyla ABD, en azından bir kanadıyla (İsrail yanlısı neo-con çevreler diyebiliriz) bu plana göz kırpmaktadır.

Öte yandan, Amerikan devlet mekanizmasının başka bir kesimi ise **Kuzeydoğu Suriye’nin istikrarı için** SDG ile Şam’ın anlaşmasına da soğuk bakmamıştır. Nitekim 2023-2024’ta ABD, kuzey Suriye’de Türkiye’nin olası yeni harekâtlarını engellemek ve SDG’yi rahatlatmak için bir yandan diplomasi yürütürken, diğer yandan Arap

müttefikleri aracılığıyla SDG'nin Şam'la diyalogunu teşvik etti. Sonuçta Şam-Geçiş Hükümeti ile SDG arasında bir yakınlaşma yaşandı. Bu durum, ABD içinde İsrail'inkinden farklı bir stratejik yaklaşım da olabileceğini gösterir: **Suriye'yi tamamen kaybetmek yerine, Rusya-İran etkisini dengelemek için kontrollü bir bütünleşmeye izin vermek.** Nitekim ABD'nin Suriye Özel Temsilcisi Tom Barrack'ın, Süveyda krizi sonrasında Lübnan'da yaptığı açıklamada “Suriye'nin yedi aylık geçici hükümetinin yetkilerini tam olarak kullanmasına izin verecek bir anlaşmaya varılması gerekir” demesi dikkat çekicidir. Barrack ayrıca “yaşananlardan Suriyeli yetkililer sorumlu tutulmalı ama düzeni sağlamaları için onlara da sorumluluk verilmeli” diyerek, geçiş hükümetinin otoritesinin tanınması gerektiğini vurgulamıştır. Bu açıklamalar, ABD'nin en azından resmi olarak **Suriye'nin toprak bütünlüğünü desteklediği** yönündeki pozisyonunu şimdilik koruduğunu gösteriyor.

Fakat gayriresmî düzeyde, Pentagon ve CIA içerisinde, **Suriye'yi zayıf ve bölünmüş tutma eğilimi** halen mevcut. İsrail'in lobisi de ABD politikası üzerinde etkilidir. Özellikle İran'la nükleer gerilim devam ederken, Suriye'de İran etkisini kırmak ABD-İsrail ortak hedefidir. Burada SDG kozunu ellerinde tutmaktadırlar. Eğer Şam ile SDG uzlaşmazsa ve çatışma çıkarsa, ABD'nin korumasındaki SDG bölgesi ayrı bir yönetim olarak uzun süre kalabilir, bu da fiilen Suriye'nin bölünmesi demektir. İsrail de tam bunu istemektedir. Dolayısıyla **ABD'nin Suriye politikasında bir çelişki** ortaya çıkıyor: Bir yandan diplomatik olarak bütünlüğü savunurken, diğer yandan sahada SDG üzerinden ayrı bir düzeni fiilen devam ettiriyor. Bu çelişki ilerleyen dönemde çözülmezse, Suriye krizinin donmuş bir ihtilaf olarak kalması bölgesel gelişmelere göre derinleşmesi muhtemel.

Özetle, **ABD'nin Suriye stratejisi** güncel olarak üç unsurlu görünüyor:

1. **İran'ın etkisini sınırlamak:** Bu hem Davut Koridoru planıyla hem ekonomik yaptırımlarla hem de Suriye'nin doğusundaki askeri varlıkla yapılmaya çalışılıyor. İran'ın **Tahran-Bağdat-Şam-Beyrut lojistik hattı** Tanf üssüyle kesiliyor; Suriye'ye uygulanan *Caesar Act* yaptırımları ile ülke ekonomik olarak zayıf tutuluyor.
2. **SDG'yi koz olarak elde tutmak:** Suriye petrolünün bulunduğu doğu kesimi SDG kontrolünde kaldıkça Şam üzerindeki baskı sürüyor. İleride Suriye'nin kaderi hakkında pazarlık yapılırsa, SDG kozunu hem Şam'a hem Moskova'ya karşı masada tutmak istiyor.
3. **Terörle mücadele ve IŞİD bahsi:** Resmen ABD'nin orada bulunma nedeni sözde IŞİD'in canlanmaması. Gerçekten de Hol Kampı gibi yerlerde IŞİD türevleri halen yine sözde tehlike. ABD bu gerekçeyle uluslararası meşruiyet kazanıyor. Ancak perde arkasında IŞİD tehdidi abartılı tutulursa, Suriye'de kalmanın bahanesi de sürer.

Yani ABD için ideal senaryo belki de **Suriye'nin bölünmeden ama Rusya/İran kontrolüne de tam girmeden kalmasıdır – ne kazan ne kaybet politikası.**

Son tahlilde, ABD ve İsrail'in Suriye yaklaşımları örtüştüğü kadar ayrıışmaktadır da. **Davut Koridoru**, daha çok İsrail'in hayali gibi görünse de ABD'deki bazı kesimlerce destekleniyor. Özellikle İran'ı çevreleme stratejisinde İsrail ile ABD şahinleri ortak. Öte yandan, Türkiye gibi NATO müttefikinin hassasiyetleri ve Arap dünyasının tepkileri, ABD'yi bu konuda açıktan destek vermekten alıkoysa da İsrail Lobisinin etkileri göz ardı edilmemeli.

İran ve Rusya: “Şii Ekseni”nin Savunulması Mümkün Mü?

İran, Suriye'yi halen kendi “direniş eksenini”nin kritik bir halkası olarak görüyor. 1979'dan beri süregelen İran-ABD/İsrail çekişmesinde, **Suriye ve Lübnan** cepheleri stratejik önem arz ederken; İran, **Hizbullah** üzerinden İsrail'e karşı **Lübnan cephesi** kurmuş; Suriye'yi de hem İsrail'e komşu bir müttefik hem Lübnan'a ikmal yolu, hem de Arap dünyasında nüfuz alanı olarak konumlandırmıştır. Bu nedenle 2011'de Suriye'de kriz patlak verdiğinde İran, Esad rejimini ayakta tutmak için Devrim Muhafızları Kudüs Gücü ve Şii milisler (Lübnan, Irak, Afganistanlı savaşçılar) vasıtasıyla büyük bir gayret gösterdi. İran'ın bu mali ve askeri desteği, Suriye rejiminin çökmesini engelleyen faktörlerden biri olmuştur.

İran, Suriye'nin parçalanmasına ve özellikle **ABD-İsrail yanlısı bir koridor oluşmasına kesinlikle karşıdır**. Zaten Davut Koridoru projesini ilk dile getirenler arasında İran medyası vardır. İran kaynaklarına göre, İsrail'in son dönemde Suriye'nin güneyine nüfuz etme hamleleri bu “**Fırat'a ulaşma**” planının parçasıdır. Bilindiği gibi Fırat ve Dicle suları Türkiye, Suriye, Irak arasında zaten bir gerilim konusuyken, İsrail'in buralara hakim olması ihtimali yeni bir jeopolitik denklem demektir.

Rusya açısından bakıldığında, Moskova Suriye'deki çıkarlarını **üniter bir devlet yapısının korunmasına** bağlamıştır. 2015'te askeri müdahalede bulunurken bile, toprak bütünlüğü vurgusu yapmıştır. Zira Rusya'nın Suriye'de **Tartus deniz üssü ve Hmeymim hava üssü** bulunmaktadır; bunlar ancak merkezi bir hükümetin otoritesi altında güvenceye alınabilir. Suriye'nin kuzeyinde bir ABD/İsrail destekli koridor oluşması, Rusya'nın Orta Doğu'daki nüfuzuna da meydan okumadır. Rus medyası ve yetkilileri de zaman zaman ABD'nin Suriye'yi bölme planlarından dem vurmıştır. Örneğin Rusya Dışişleri, Amerikalıların Fırat'ın doğusunda “*alternatif yönetimler*” kurdurduğunu, bu durumun kabul edilemez olduğunu dile getirmiştir.

Ancak Rusya, 2022’de patlak veren Ukrayna savaşı nedeniyle Suriye’ye ayırdığı dikkati azaltmak zorunda kaldı. Bu boşlukta İran nüfuzunu artırdı ama aynı zamanda İsrail de Rusya’nın dikkatinin dağılmasından yararlanarak Suriye’ye saldırılarını sıklaştırdı. İsrail ile Rusya arasında Suriye sahasında bir tür *örtük anlaşma* vardı: İsrail, Suriye’de İran’a ait hedefleri vururken Rus hava savunma sistemleri bunu engellemiyor, Rusya da İsrail’e karşı Suriye’yi savunmuyor; karşılığında İsrail de Rus güçlerine zarar vermemeye dikkat ediyor. Bu denge halen kısmen sürüyor. Fakat eğer İsrail Davut Koridoru gibi topyekûn bir parçalama hamlesine girişirse, Rusya’nın sessiz kalması beklenemez. Muhtemelen Rusya, diplomasi yoluyla (Astana süreci, BM vs.) böyle bir senaryonun önünü kesmeye çalışacaktır.

Arap ülkeleri cephesinde, durum ilginçtir. Suudi Arabistan ve BAE, başta Esad’ın devrilmesini isterken, 2018 sonrası İran’ın güçlenmesinden çekinip pozisyon değiştirdiler. 2023’te Suriye’yi Arap Birliği’ne geri aldılar ve Esad’la barıştılar. Mesela Ürdün, Süveyda olaylarına çok sert tepki gösterdi ve Dürzi-Bedevi çatışmasının ülkesine sıçramasından endişe etti. Ürdün Kralı, İsrail’in Suriye’de maceraya kalkışmasının bölgeyi ateşe atabileceği uyarısı yaptı (basına yansıdığı şekliyle). Mısır keza, Suriye’nin bölünmesinin Arap dünyasına kötü örnek olacağını dile getirdi. Dolayısıyla **İran, Rusya ve Arap ülkelerinin büyük bölümü** şu anda Suriye’de **geçiş hükümetini ve toprak bütünlüğünü destekleyen** tarafta birleşmiş durumdalar. Bu ilginç bir koalisyon: İran ve Suudi Arabistan ilk kez aynı safta diyebiliriz. İşte İsrail’in Davut Koridoru hamlesi böyle bir muhalefet duvarıyla karşılaşacak gibi. Yine de, İsrail’in tarihsel olarak Batı desteğini arkasına alarak benzer riskli adımlar attığını biliniyor (1967’de Golan’ı ve Batı Şeria’ya işgal etmesi, 1982’de Lübnan’ı işgali, 2000’lerde Filistin topraklarındaki genişleme vb.). Şimdi belki daha örtülü yöntemlerle Suriye’yi karıştırmaya çalışıyor.

Türkiye’nin Perspektifi ve Güvenlik Endişeleri

Türkiye, Suriye krizinin başından bu yana en fazla etkilenen komşu ülkedir. 2011’de Türkiye Esad rejimine karşı muhalefeti desteklemiş, sonraki yıllarda çeşitli silahlı grupları himaye ederek rejim değişikliği için çaba sarf etmiştir. Fakat 2014 sonrasında öncelik, sınırında ortaya çıkan **PKK/YPG varlığı** oldu. Ankara, Suriye’nin kuzeyinde bir **“terör koridoru”** kurulduğu takdirde bunun kendi ulusal güvenliğine **bekâ tehdidi** yaratacağını sıklıkla dile getirdi. Bu nedenle askerî harekâtlar düzenleyerek Suriye’nin kuzey kuşağında YPG’nin kontrolünü parçaladı. Ancak halen **Haseke-Kamışlı-Kobani bölgesi** ile **Menbic-Tel Rıfat hattında** SDG varlığı sürmekte ve Türkiye bunu haklı olarak tehdidin devamı olarak görüyor.

Türkiye açısından **Davut Koridoru**, bu senaryonun bir başka versiyonudur. Çünkü Davut Koridoru gerçekleşirse, sadece PKK/PYD’nin kuzey Suriye’de devletleşmesi değil, aynı zamanda İsrail’in de bu denklemde rol alması söz konusu olacaktır. Bu durumda Türkiye, güney sınırlarında hasmane bir koridorla karşı karşıya kalmış olacaktır. Özellikle **Hatay ve Akdeniz çıkışı** noktalarında İsrail’in **Doğu Akdeniz enerji denkleminde** de güç kazanacağını, Türkiye’yi bypass eden boru hatları kurabileceği ihtimali var. Bu durum Türkiye’nin **Mavi Vatan** konseptindeki hareket alanında yeni krizler yaratabilir.

Ankara, bu riskleri gördüğü için **Şara geçiş hükümetinin** kurulmasıyla birlikte Türkiye, Suriye ile işbirliğini hızlandırmıştır. Dışişleri Bakanı Hakan Fidan’ın 2025 Mart’ında Şam’ı ziyareti ve “yeni yönetim” ile görüşmesi, Türkiye’nin Suriye’deki normalleşmeyi desteklediğini göstermiştir. Bu temaslarda Türkiye’nin özellikle **YPG’nin geleceği** konusundaki hassasiyetlerini ilettiği görülüyor. Fidan, *“Şam yönetimiyle YPG arasında varılan anlaşmanın üzerinden geçtik, bu konuda endişelerimizi ilettik”* diyerek, bunun gerçekten uygulanması ve denetlenmesi gerektiğini vurguladı. Ayrıca Fidan, **Ahmed Şara yönetiminin İsrail’e tehdit oluşturmama politikasını** takdirle karşıladıklarını, Suriye’nin komşularıyla barışık olmasının bölge barışına katkı yapacağını ifade etti. Burada Türkiye, İsrail’e dolaylı mesaj da vermektedir: “Bakın yeni Suriye yönetimi size düşman değil, siz de onlara saldırmayın.” Fakat Fidan aynı konuşmada İsrail’i eleştirerek, **Netanyahu hükümetinin PKK/YPG gibi bölücü unsurların Suriye’de varlığını sürdürmesini desteklediğini** ve bu politikanın sağlıksız olduğunu söyledi. Bu, Türkiye’nin Davut Koridoru meselesine bakışının net bir ifadesidir. Türkiye bölgede meydana gelecek yeni denklemlerle güvenlik mimarisine kısa, orta ve uzun dönemde zarar verecek hiçbir hamleye müsaade etmeyeceğini sıklıkla dile getirmiştir. Türkiye, Suriye’de **sadece İsrail’le değil hiçbir ülkeyle çatışma niyetinde olmadığını**, amacının terör tehdidini gidermek ve istikrarı sağlamak olduğunu dile getirmektedir. Sayın Cumhurbaşkanı Erdoğan da 2023 ve 2024’teki açıklamalarında Suriye’nin toprak bütünlüğüne vurgu yapıyor ve bu kapsamda geçiş sürecine destek verdiklerini söylüyor. Ayrıca Türkiye, Suriye’nin yeniden imarı ve mülteci geri dönüşleri için uluslararası desteğin mobilize edilmesi gerektiğini savunuyor.

Türkiye’nin güvenliği bağlamında, **Suriye’de kalıcı bir bölünme veya terör koridoru oluşması kabul edilmesi mümkün olmayan bir senaryodur**. Böyle bir durumda PKK/PYD devletliği sürekli bir istikrarsızlık ve terör kaynağı olabileceği gibi, İsrail gibi aktörler de bunu Türkiye’ye karşı koz olarak kullanabilir. İsrail güdümlü bir Kürt-Dürzi eksen, Türkiye’yi güneyden sıkıştırabilir, sınırlarında devamlı bir çatışma potansiyeli yaratabilir. Ayrıca Türkiye’nin **Irak’taki PKK varlığına** karşı mücadelesinde asimetrik bir durum yaratabilir. Sincar’dan başlayıp Kamışlı’ya uzanan

bir hat birleşirse, Türkiye'nin Irak ve Suriye'deki terörle mücadele operasyonları birbirine bağlanan bir coğrafyayla karşılaşma olasılığı Türkiye'nin kabul edebileceği bir gelişme olmaktan çok uzaktır. Türkiye'nin bu kararlılığı net ve etkili bir şekilde ortaya koyulmuştur.

Türkiye, **Suriye'nin toprak bütünlüğünü milli güvenlik meselesi** saymaktadır. Bunun en somut ifadesi, 2022 yılında Milli Güvenlik Kurulu bildirisinde Suriye'nin kuzeyinde bir terör devletine asla izin verilmeyeceğinin vurgulanmasıdır. Ankara, sahada askeri caydırıcılığını korurken masada da **diplomasi ve işbirliği** yoluyla sorunu çözmeye çalışıyor.

Özellikle **Kalkınma Yolu Projesi** gibi bölgesel ekonomik açılımlar, Türkiye'nin Suriye ve Irak'la yeni bir entegrasyon vizyonu benimsediğini gösteriyor.

“Kalkınma Yolu” Projesi ve Bölgesel İş birliği Perspektifi

Kalkınma Yolu Projesi, Irak hükümetinin 2023 yılında açıkladığı ve Türkiye ile birlikte geliştirmeye çalıştığı büyük bir altyapı projesidir. Proje, **Basra Körfezi'nden Türkiye'ye uzanan** entegre bir kara ve demiryolu taşımacılık koridoru öngörmektedir. Yaklaşık 1200 km uzunluğundaki bu hat, Basra'daki Büyük Fav Limanı'ndan başlayıp Irak'ı baştan başa kat edecek ve Türkiye sınırına (Habur/Zaho) ulaşacaktır. Buradan da Türk demiryolu ağına bağlanarak **Avrupa'ya kadar uzanacak** bir ticaret yolu oluşturulması hedefleniyor. Sayın Cumhurbaşkanı Erdoğan projeyi “*Irak'ın ve tüm bölgemizin istikrar ve refahına büyük katkı sağlayacak vizyoner bir proje*” olarak tanımlamış, Dışişleri Bakanı Hakan Fidan ise Kalkınma Yolu'nu “*önemli ve vizyoner, çatışma ve bölünme yerine refah odaklı bir gündem*” olarak nitelemiştir.

<https://www.instagram.com/p/DDRKEktlgeq/>

Bu projenin Suriye bağlamındaki önemine gelince; Birincisi, proje bölgede **ekonomik entegrasyonu** teşvik ederek **çatışma dinamiklerini törpüleyebilir**. Irak'tan geçen bu yeni İpek Yolu, **Suriye'nin de projeye katılma imkanını da sağlıyor**. Bakan Fidan'a sorulan “*Suriye'nin Kalkınma Yolu'na katılması mümkün mü?*” sorusuna Fidan “*Mümkün, iyi de olur. Suriye belli formüllerle bu projenin parçası olabilir*” diye cevap vermiştir. Bu, Şam yönetiminin istikrarı tesis etmesi halinde belki Halep üzerinden Musul'a bir bağlantı veya Lazkiye limanı üzerinden bir entegre hat düşünülebileceğine işaret ediyor. Yani Suriye barışa kavuşursa, bölgesel ticaret koridorlarına dahil edilecek ve izolasyondan çıkarılacaktır.

İkinci olarak, Kalkınma Yolu projesi, **İran'ın güney koridoruna ve Suriye üzerinden Akdeniz'e ulaşma planına bir alternatif** sunmaktadır. İran, Irak üzerinden Suriye'ye bir demiryolu ve otoyol bağlantısı kurarak kendi eksenini güçlendirmek istiyordu. Fakat Irak yönetiminin İran'dan ziyade Türkiye ile bu projeyi yapması, **Irak'ı İran ekseninden ekonomik olarak uzaklaştırmakta**. Bu durum, İran'ın Suriye'ye etki potansiyelini de sınırlandırabilir. Aynı şekilde Körfez ülkeleri de Kalkınma Yolu'na yatırım yapmaya istekli (Suudi Arabistan, BAE gibi). Böylece bölge, rekabet yerine iş birliği eksenine çekilirse, **bölücü senaryolara zemin kalmaz**. Örneğin Davut Koridoru gibi proje, çatışma ve ayrılık üzerine kurulu. Oysa Kalkınma Yolu, birleşme ve kalkınma vizyonu. Bu iki yaklaşım, Orta Doğu'nun geleceği için iki farklı yol.

Türkiye, Suriye'nin Kalkınma Yolu'na dahil olmasını istemekte, zira bu hem Suriye'nin yeniden imarı için ekonomik bir can suyu olacak, hem de **Türkiye üzerinden Avrupa'ya uzanan barış koridoru** genişleyecektir. Bu, Türkiye'nin uzun vadede hem ekonomik kazancına hem de güvenliğine hizmet eder. Çünkü zenginleşen ve entegre olan bir Suriye ortak çıkarlara sahip bir komşu olur.

Kalkınma Yolu projesi, **bölgesel barış çabalarının ekonomik sacayağını** oluştururken, Davut Koridoru gibi planlar bu çabanın tam tersine yıkıcı bir rol oynuyor. Eğer İsrail ve destekçileri bölgeyi karıştırmaya devam ederlerse, doğal olarak bu projeler sekteye uğrayabilir. Örneğin güvenlik tehditleri varken yatırım gelmez, ticaret işlemez. Bu bakımdan, Kalkınma Yolu'nun başarısı, Suriye ve Irak'ta güvenliğin tesisine de bağlıdır. Türkiye, Irak'taki PKK varlığının tasfiyesi için Bağdat'la yoğun görüşmeler yapıyor ve bunu Kalkınma Yolu'nun geleceği ve etkisi için şart görüyor. Benzer şekilde, Suriye'de de terörün sonlandırılması kalkınma ortamı için gereklidir. Yani siyasi-diplomatik çözüm ile ekonomik kalkınma birbirini tamamlayan süreçler olacak.

Sonuç ve Öngörüler

Suriye özelinde ve Süveyda kenti ekseninde yaşanan son gelişmeler, bize Ortadoğu'daki çatışmaların basit iç dinamiklerle açıklanamayacak ölçüde **büyük güç mücadelelerinin izdüşümü** olduğunu gösteriyor. Dürzi-Bedevidi çatışması gibi görünen hadiselerin arkasında, **İsrail'in stratejik hamleleri, ABD'nin hesapları, İran'ın savunma refleksleri ve bölge ülkelerinin çıkarları** yatmaktadır. Dolayısıyla Suriye'deki çatışmaları *doğal mecrasında gelişen yerel anlaşmazlıklar* olarak görmek mümkün değildir, Türk Devlet Aklı bu gibi senaryoların küresel **ve bölgesel güç rekabetinin saha yansımalarını net bir şekilde okuyor**. Nitekim Davut Koridoru planı gibi iddialar, Suriye topraklarının jeopolitik satranç tahtasında nasıl kullanıldığını gözler önüne sermektedir.

Gelecek perspektifi bakımından birkaç senaryo öne çıkıyor:

- **Geçiş Hükümetinin Başarılı Olması:** Ahmed el-Şara liderliğindeki geçiş süreci, tüm zorluklara rağmen eğer başarılı bir siyasi çözüme dönüşürse (örneğin yeni anayasa yapılıp seçimler düzenlenerek kapsayıcı bir hükümet kurulması), Suriye yavaş yavaş normalleşme yoluna girecektir. Böyle bir durumda **Davut Koridoru gibi dış müdahale planlarının zemini kalmaz**, çünkü merkezi otorite ülkenin her köşesinde kontrolü sağlar. Dürzi bölgesinde uzlaşma tesis edilir, Kürt meselesi entegrasyonla çözülür. İsrail'in bu senaryoda provokasyon girişimleri azalmak zorunda kalır; zira istikrarlı bir Suriye ile doğrudan çatışma riski yüksek ve uluslararası meşruiyeti düşük olur. Bölgede Barış diplomasisi ve Yapıcı hamleleriyle öne çıkan Ortadoğu Sahasının Lider ve Pivot ülkesi Türkiye bu sonuca varmak için çalışıyor. Bu senaryonun hayata geçmesi, **Türkiye'nin güvenliği açısından da en olumlu ihtimaldir**. Sınırlarında bütüncül bir devlet otoritesi var olan Türkiye'ye karşı terör örgütlerinin barınma imkânı azalır, mülteci sorunu çözülür, bölgesel ticaret canlanır. Kalkınma Yolu gibi projelerle tüm bölge kazanır.
- **Süreçlerin Donması ve Fiili Bölünmenin Sürmesi:** Bu, mevcut durumun orta vadede değişmemesi demektir. Yani Şara geçiş hükümeti görevde kalsa da ülkenin bir kısmına tam nüfuz edemez, SDG kendi bölgesinde kalır, muhalif varlık sürer. Bu durumda Suriye, **Lübnanlaşmış** bir yapıda kalır. İsrail fırsat buldukça hava saldırılarıyla İran hedeflerini vurur ama geniş çaplı kara macerasına girmez. Davut Koridoru, kâğıt üzerinde kalır fakat Süveyda gibi yerlerde arada bir karışıklık çıkarma çabaları devam eder. Bu senaryoda Türkiye için risk, **terör tehdidinin tamamen bitmemesidir**.
- **Davut Koridoru Senaryosunun Hayata Geçmesi (En Kötü Senaryo):** İsrail ve destekçileri çok agresif davranıp bölgedeki dengeleri altüst edecek adımlar atarsa – örneğin İsrail ordusu Güney Suriye'de kalıcı mevziler işgal eder veya Dürzi bölgesinde koruma bahanesiyle bir tampon bölge kurarsa – bu, Suriye'yi yeni bir savaş sarmalına sokar. Böyle bir adım atılırsa İran ve Hizbullah'ın misillemeleri gelebilir, İsrail-Lübnan arasında yeni bir savaş tetikleyebilir. Türkiye kesinlikle sınırında İsrail nüfuzunu istemez; böyle bir durumda Ankara-Şam yakınlaşması farklı güvenlik iş birliklerine gidebilir. Kısacası bu senaryo, **geniş çaplı bir bölgesel kaos** doğurur. Bu durum hiçbir rasyonel aktörün çıkarına değildir.

Sonuç olarak, Suriye'de son Süveyda olayları ve Davut Koridoru tartışmaları, bize **bölgesel kaos senaryoları ile bölgesel iş birliği senaryolarının** çarpışmasını gösteriyor. Bir yanda İsrail'in güvenlik kaygıları bahanesiyle komşularını zayıf tutma stratejisi, diğer yanda Türkiye ve bölge ülkelerinin çatışmaları sonlandırıp ekonomiye odaklanma isteği var. Türkiye'nin de içinde bulunduğu geniş kesim, **Suriye'nin bütünlüğünü ve egemenliğini** destekleyerek bu tür emperyal projelere geçit vermemeye kararlı görünüyor.

Önümüzdeki dönemde **Suriye krizinin çözümü, Türkiye'nin ulusal güvenliğiyle doğrudan ilintili** olmaya devam edecek, **bölgesel kalkınma vizyonu** ancak barış ortamında gerçeğe dönüşebilecektir. Davut Koridoru gibi projeler ise gerçeklikten uzak kalacaktır.

Kaynaklar:

- **Euronews Türkçe**, “Suriye’nin güneyindeki Süveyda ilinde sivillerin tahliyesi sona erdi” (21 Temmuz 2025) tr.euronews.com
- **Euronews Türkçe**, “Suriye yönetimi, kırılgan ateşkesin sürdüğü Süveyda’dan Bedevi aileleri tahliye ediyor” – Gavin Blackburn (21 Temmuz 2025) tr.euronews.com
- **Euronews Türkçe**, “İsrail ve Suriye ateşkeste anlaştı: Suriye güçlerine Süveyda’ya sınırlı erişim izni verildi” (19 Temmuz 2025) tr.euronews.com
- **Karabük ANA Haber – Prof.Dr. İsmail Şahin**, “İsrail’in Golan Stratejisi: Davut Koridoru Bağlantısı” (Temmuz 2025) karabukanahaber.com
- **Karabük ANA Haber – İsmail Şahin** (devam), aynı makale karabukanahaber.com
- **Tesnim Haber Ajansı (Türkçe)**, “Davut Koridoru; İsrail Fırat’a Ulaşma ve Jeopolitik Hakimiyet Arayışında” (Analiz, 6 Ocak 2025) tasnimnews.com
- **Haber Nida**, “Davut Koridoru’nun Özel Bir Parçası: İşgalci İsrail Suriye’deki Dürzileri Kürtlere bağlayacak bir yol inşa etmeyi planlıyor” (24 Temmuz 2025) habernida.com
- **Anadolu Ajansı**, “Bakan Fidan: Irak’tan beklentimiz, DEAŞ’la nasıl mücadele ettiyse PKK’yla da aynı mücadelenin verilmesi” (15 Temmuz 2025) – Hakan Fidan’ın açıklamaları aa.com.tr
- **T.C. Dışişleri Bakanlığı resmi sitesi**, “Dışişleri Bakanı Hakan Fidan’ın TV100’e verdiği mülakat” (14 Mart 2025) – Suriye geçiş süreci ve YPG anlaşması hakkında mfa.gov.tr
- **Anadolu Ajansı**, “Bakan Fidan: Türkiye olarak, Suriye’de sadece İsrail ile değil herhangi bir ülkeyle çatışma niyetimiz yok” (Temmuz 2025) aa.com.tr
- **Euronews Türkçe**, “Süveyda’da ateşkes tehlikede: Çatışmalar devam ediyor” (Temmuz 2025) – Süveyda olayları takibi tr.euronews.com

Prof. Dr. Murat KOÇ / Çağ Üniversitesi Bölgesel Güvenlik Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi